

Asia: VN/20721/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon pidentämistä koskevasta muutoksesta? (TTL 5 luku)

-

Lausuttavaa palkansaajan työssäoloehdon kertymistä koskevista muutoksista? (TTL 5 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa ansiopäivärahan perusteena olevan palkan määrittelystä? (TTL 6 luku ja asetusmuutokset)

-

Lausuttavaa TTL 5 ja 6 luvun muutosten vaikutuksesta työttömyysetuuden maksamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin? (TTL 2 ja 2 a luku sekä 14 luvun 1 c §)

Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että esitettyjen muutosten vaikutukset työvoimapolitiittisiin edellytyksiin koskien TTL 2 luvun 5 a §:n ja TTL 2 luvun 10 b §:n uudelleen soveltamista eivät ole merkittäviä, ts vaikutusta ei ole laajassa mittakaavassa, vaikka työssäoloehto muuttuisi tuloperustaiseksi ja kertymisjakso pitenis. Sama vähäinen vaikutus koskisi myös ammattitaitosuojan uudelleen määrittämistä (TTL 2 a luku 8 §).

Päätoiminen yritystoiminta ja omassa työssä työllistyminen on työttömyysturvalain mukaan mahdollista osoittaa sivutoimiseksi kokoaikatyöllä, mutta vakiintuneen ratkaisukäytännön, sekä työ- ja elinkeinoministeriön soveltamisohjeen, mukaan kuuden kuukauden työssäoloehdon täyttävä palkkatyö on ollut riittävä osoitus toiminnan sivutoimisuudesta. Keskeisenä ajatuksena on ollut, että kun palkkatyötä on ollut 18 tuntia viikossa kuuden kuukauden ajan, on tällaisella työnteolla voinut osoittaa, ettei yritystoiminta tai oma työ ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle. Jos työssäoloehdon kertyminen muuttuu tuloperustaiseksi, ei kuuden kuukauden työssäoloehdotta kerryttävän työskentelyn perusteella voida mitenkään suoraan todeta, että tehty työ osoittaisi mahdollisuutta tehdä yritystoiminnan tai oman työn rinnalla kokoaikatyötä. Henkilö voisi esimerkiksi

kerryttää työssäoloehto tekemällä lyhyitä hyvin palkattuja palkkatyöjaksoja. Työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n mukaan työnhakijan opintoja ei pidetä päätoimisena, jos opiskeluaikaisen vähintään kuuden kuukauden vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella voidaan katsoa, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle. Vakiintuneisuuden osoittamisen ei voisi opintojen kohdallakaan katsoa perustuvan pelkästään tuloperustaiseen työssäoloehto kerryttävään työhön, koska edelleen työssäolon tulisi ajallisesti olla sellaista, että sen avulla työnhakija voi osoittaa, ettei opiskelu ole esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Ehdotetun lakimuutoksen hyväksyminen vaikuttaisi nähdäksemme siihen, että päätoimisen yrittäjyyden, oman työn ja opiskelun sivutoimiseksi osoittaminen muulla kuin kokoaikatyöllä vaatisi tarkennusta ohjeistukseen.

Työssäolovelvoitteen tai nuorten seuraamuksen täyttymisen laskemiseksi tulisi ehdotuksen mukaan tehdä työssäoloehtokuukausien laskennallinen muunto kalenteriviikoiksi. Koska puolikas työssäoloehtokuukausi (palkkaa enemmän kuin 465 euroa, mutta vähemmän kuin 930 euroa) sisältäisi kaksi kalenteriviikkoa, se täyttäisi velvoitetta kahden viikon verran. Pätkä- ja vaihtelevaa osa-aikatyötä tekevien henkilöiden osalta muutos parantaisi mahdollisuutta työssäolovelvoitteen tai nuorten seuraamuksen täyttymiseen ja siten työttömyysetuusoikeuden palautumiseen.

Lausuttavaa työttömyysetuuden sovittelun suojaosasta luopumisesta? (TTL 4 luku)

-

Lausuttavaa lapsikorotusten poistamisesta? (TTL 6 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa omavastuuajan pidentämisestä? (TTL 5 ja 7 luku)

-

Lausuttavaa esityksen taloudellisista ja kansalaisvaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

-

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset viranomaisiin ja yrityksiin)? TE-hallinnon henkilöstöä edustavaa tahoa pyydetään arvioimaan vaikutuksia TE-hallinnon henkilöstöön ja sen tehtäviin, erityisesti TTL 14 luku 1 c §:n osalta.

Työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kuntakokeilujen työmäärä kasvaisi siltä osin, kun työssäolovelvoitteen tai nuorten seuraamuksen täyttymistä ei voisi suoraan arvioida työssäolotuntien perusteella, vaan tulisi saada tietoon työnhakijan tulot (tulorekisteri ei ole käytössä), joita ei pääsääntöisesti muutoin työnhakijan tarvitse TE-toimistolle tai kuntakokeilulle ilmoittaa. Tämä koskee erityisesti erilaisia pätkä- tai osa-aikatöitä tekeviä työnhakijoita ja heidän työttömyysetuusoikeutensa palautumista. Esityksessä todetaan, että työssäoloehdon kertymisen voisi tarkistaa työttömyysetuuden maksajalta. TE-toimiston käsityksen mukaan työttömyysetuuden maksaja ei kuitenkaan automaattisesti laske työssäoloehdon kertymistä esimerkiksi tilanteessa, jossa työnhakija ei ole vielä hakenut etuutta tai asian käsittely on muutoin kesken. Näin ollen

työttömyysetuuden maksajalla tulisi olla velvollisuus pyydettäessä ilmoittaa TE-toimistoon tai kuntakokeiluun tieto työssäoloehdon kertymisestä.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Erhosalo Minna
Uudenmaan TE-toimisto